

Robert Mroczek

*Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie*

**STAN DOSTOSOWAŃ PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁU
SPOŻYWCZEGO W POLSCE DO WYMOGÓW UE
NA PRZYKŁADZIE SEKTORÓW WRAŻLIWYCH**

*STATE OF ADAPTATION OF ENTERPRISES OF THE FOOD INDUSTRY
IN POLAND TO THE EU REQUIREMENTS ON THE EXAMPLE
OF SENSITIVE SECTORS*

Słowa kluczowe: rynek, przetwórstwo żywności, rolnictwo, przedsiębiorstwo, handel, eksport

Key words: market, food processing, agriculture, enterprise, trade, export

Synopsis. Stronie polskiej w wyniku prowadzonych negocjacji przedakcesyjnych, udało się uzyskać tzw. okresy przejściowe¹. Okresy te dotyczyły różnych obszarów życia gospodarczego, a jednym z nich było dostosowanie zakładów przetwórstwa produktów zwierzęcych (mięsa, mleka oraz ryb) do unijnych standardów produkcji. Polska uzyskała okresy przejściowe dla: 113 zakładów przetwórstwa mleka – do 31 grudnia 2006 r., 332 zakładów przetwórstwa mięsnego – do 31 grudnia 2007 r. oraz 40 zakładów przetwórstwa rybnego – do 31 grudnia 2006 r. Były to podmioty (przedsiębiorstwa), które w połowie 2003 roku same wystąpiły o dodatkowy czas na przeprowadzenie niezbędnych inwestycji w celu poprawy warunków sanitarnych i weterynaryjnych, umożliwiających sprzedaż produktów na rynkach państw członkowskich UE. Na tej podstawie zostały one wpisane na specjalną listę. Poza tą grupą zakładów na rynku funkcjonowała jeszcze liczniejsza grupa zakładów – zwłaszcza w sektorze mięsa czerwonego, które mogły produkować na rynek krajowy. One też podlegały procesom dostosowawczym w wyniku zmieniającego się ustawodawstwa – głównie krajowego.

Wstęp

Wejście Polski do UE w istotny sposób uporządkowało strukturę zakładów przetwórczych w kraju. Zakłady zostały podzielone na dwie podstawowe kategorie, tj. produkujące na rynek krajowy oraz mogące sprzedawać swoje produkty na rynek wspólnotowy. Dodatkowo, zatwierdzone są zakłady do produkcji na rynki państw trzecich. Muszą one wówczas spełniać wymagania stawiane przez kraj importujący.

Przed polskim sektorem żywnościowym otworzył się duży i zamożny rynek zbytu, ale żeby można było na nim bez przeszkód sprzedawać, zakłady musiały spełnić określone unijnym prawem standardy produkcji. Niewielka część zakładów przetwórstwa mięsa czerwonego i białego, mleka oraz ryb takie standardy spełniała już przed 1 maja 2004 roku. Najliczniejsza grupa zakładów takie uprawnienia uzyskała w 2004 roku, a proces ten choć z mniejszym natężeniem i niemałymi trudnościami postępował w latach następnych, dzięki wynegocjowanym wcześniej okresom przejściowym. Z uwagi na największą liczebność i rozdrobnienie – najwięcej pracy do wykonania miał sektor mięsa czerwonego.

Celem artykułu było pokazanie tempa zmian w dochodzeniu do unijnych standardów produkcji w zakładach przetwórczych sektorów wrażliwych w Polsce oraz wskazanie czynników determinujących te zmiany.

Materiał i metodyka badań

Praca ma charakter analizy porównawczej, w której wykorzystano wtórne materiały źródłowe. Do określenia zmian w czasie posłużono się odpowiednimi wskaźnikami. W opracowaniu wykorzystano materiały zamieszczone na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Weterynarii.

¹ Okresy przejściowe (ang. *transitional periods*) – to wynegocjowana przez poszczególne kraje członkowskie lub kandydackie Unii Europejskiej liczba lat, podczas których ich zobowiązania wobec UE nie mają zastosowania. Ich celem jest umożliwienie poszczególnym członkom wspólnoty (wobec których zostały zastosowane) dostosowanie krajowego ustawodawstwa do prawa wspólnotowego.

Przystąpienie Polski do UE wymusiło i przyspieszyło procesy dostosowawcze zakładów przetwórczych do unijnych standardów produkcji. Był to warunek konieczny, aby zakłady mogły sprzedawać swoje produkty na rozszerzonym rynku unijnym, a tym samym rozwijać i zwiększać swoją produkcję.

Stan dostosowania zakładów przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego do standardów UE

Wśród zakładów przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego najliczniejszą grupę stanowią zakłady sektora mięsnego. Dostosowanie zakładów mięsnych do wymagań sanitarnych i weterynaryjnych UE odbywało się na zasadach dobrowolności. Każdy zakład określił plany i terminy dostosowań. Na tej podstawie zakłady mięsne zostały podzielone na kategorie, a ich liczba według stanu na 31 stycznia 2004 roku była następująca [Rycombel 2004]:

- kategoria A – spełniające wymagania UE (68 zakładów mięsnych),
- kategoria B1 – przedsiębiorstwa, które przygotowały indywidualne harmonogramy działań naprawczych, realizują je i powinny spełniać wymogi UE do dnia akcesji (1326 zakładów o małej skali produkcji oraz zakłady przemysłowe),
- kategoria B2 – zakłady, które nie zdążyły zakończyć prac dostosowawczych do wymagań UE i wystąpiły o okres przejściowy do końca 2007 r. (w sektorze mięsa czerwonego takich zakładów było 237),
- kategoria C – zakłady, które nie podjęły prac nad dostosowaniem do standardów UE (1487, w tym 1155 o małej skali produkcji).

Na początku 2004 r., a więc na kilka miesięcy przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, uprawnienia do handlu z krajami UE-15 miało w Polsce 101 zakładów przetwórstwa mięsnego, w tym: 61 podmiotów działających w sektorze mięsa czerwonego i 40 zakładów z sektora drobiarskiego (tab. 1). Była to bardzo mała grupa przedsiębiorstw, gdyż na rynku działało wówczas ok. 4,5 tys. zakładów przetwórstwa mięsnego. Liczba mleczarni spełniających unijne normy sanitarno-weterynaryjne w marcu 2005 roku wyniosła 219 zakładów, tj. ponad 70% podmiotów tej gałęzi przemysłu. Po siedmiu latach od przystąpienia Polski do UE liczba zakładów mięsnych mogących sprzedawać swoje produkty na rynku wspólnotowym wzrosła ponad 20-krotnie (do 1348 zakładów²), zakładów drobiarskich ponad 8-krotnie oraz 3-krotnie zwiększyła się liczba mleczarni. Ponadto, uprawnienia takie miało ponad 250 zakładów przetwórstwa rybnego (tab. 1).

Pod koniec 2009 roku w Polsce działały trzy grupy zakładów mięsnych. Pierwsza obejmowała firmy, które miały uprawnienia do sprzedaży mięsa do

Tabela 1. Zakłady przetwórstwa produktów zwierzęcych uprawnione do handlu z Unią Europejską

Table 1. Animal product processing plants authorised to trade with the European Union

Zakłady uprawnione do handlu z UE, stan na: /Units entitled to the trade with the EU, as at:	Liczba zakładów w przemyśle / Number of units in the industry				
	mięsnym ^a / meat	drobiarskim ^a / poultry	mleczarskim ^a / milk	rybnym ^b / fish	razem/ total
Styczeń 2001 / January	19	29	bd	bd	48
Styczeń 2004 / January	61	40	100	152 ^c	353
Styczeń 2005 / January	638	175	219 ^d	167	1199
Grudzień 2006 / December	896	211	304	211	1622
Czerwiec 2008 / June	928 ^e	261	322	244 ^f	1755
Styczeń 2011 / January	1348 ^g	334	304	253 ^h	2239

^a bez chłodni składowych, ^b bez statków przetwórczych, ^c – stan w listopadzie, ^d – stan w marcu, ^e – w tej liczbie 115 zakładów zajmuje się także przetwórstwem drobiu, ^f – w tym 8 zakładów specjalizujących się w przetwórstwie krewetek i innych mięczaków, ^g – w tej liczbie 162 zakładów zajmuje się także przetwórstwem drobiu, ^h – w tym 6 zakładów specjalizujących się w przetwórstwie krewetek/a – without cold storage, b – without factory ships, c – the state on November, d – the state on March, e – including 115 factories engaged in the processing of poultry, f – including 8 factories specializing in the processing of shrimps and other shellfish, g – including 162 factories engaged in the processing of poultry, h – including 6 factories specializing in the processing of shrimps.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Inspekcji Weterynaryjnej, Urban 2006, Rynek mleka 2004, 2005, Rynek Ryb 2004, 2005

Source: own study based on Inspekcja Weterynaryjna, Urban 2006, Rynek mleka 2004, 2005, Rynek Ryb 2004, 2005

² Są to zakłady funkcjonujące w różnym systemach zintegrowania jeżeli chodzi o produkcję, np.: (ubój+rozbiór+przetwórstwo), (ubój+rozbiór, rozbiór+produkcja, bądź sam ubój, rozbiór lub sama produkcja).

krajów UE. Takich zakładów było 3140³ (z tego ponad 1/3 stanowiły ubojnie). Druga grupa to 1206 przedsiębiorstw, które prowadziły tzw. działalność marginalną, lokalną i ograniczoną, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2006 r. Trzecią grupę stanowiły zakłady mięsne zakwalifikowane do produkcji wyłącznie na rynek krajowy (zgodnie z art. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 853/2004), przy tym mogły to czynić do końca 2009 roku, gdyż tyle miały czasu, aby się zmodernizować i dostosować do norm unijnych. Takich zakładów było 936 [Kucharczyk 2010].

Z mocy prawa po 1 stycznia 2010 roku zakładom z trzeciej grupy, które nie zdołałyby wypełnić unijnych norm – groził zakaz wprowadzania na rynek krajowy produktów pochodzenia zwierzęcego, co w ostateczności mogło skutkować zaprzestaniem produkcji. Powyższy zakaz wynikał z przepisów „pakietu higienicznego”, które po uchyleniu z dniem 1 stycznia 2010 r. Rozporządzenia Komisji (WE) nr 2076/2005, nie przewidywały możliwości kontynuowania dalszej produkcji w dotychczasowej formie. Według Inspekcji Weterynaryjnej, z 936 zakładów tej grupy – 432 zakłady zadeklarowały dostosowanie się do wymagań unijnych do końca 2009 r. [Kucharczyk 2010]. Dalsza przyszłość pozostałych – 504 zakładów stała pod dużym znakiem zapytania. Szansą na ich dalsze funkcjonowanie po 1 stycznia 2010 r. było przekwalifikowanie się do grupy zakładów prowadzących tzw. działalność marginalną, lokalną i ograniczoną. Oznaczało to dla części przedsiębiorstw znaczne ograniczenie produkcji oraz zawężenie obszaru dystrybucji wyrobów.

W tej trudnej dla wielu przedsiębiorstw sytuacji z pomocą przyszło Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Minister Rolnictwa skorzystał z możliwości jakie daje prawo wspólnotowe, zezwalające państwom członkowskim UE na opracowanie przepisów krajowych – nienaruszających podstawowych zasad, a dających alternatywne rozwiązania. Opracowane w MRiRW rozporządzenia – jedno dotyczące małych rzeźni, a drugie dotyczące małych zakładów rozbioru i przetwórstwa mięsa, łagodzą stawiane im wcześniej wymagania. Oba rozporządzenia weszły w życie z dniem 22 czerwca 2011 r., czyli pół roku po terminie okresu przejściowego wyznaczonego dla funkcjonowania tego typu zakładów [Leonkiewicz 2010]. Funkcjonowanie małych rzeźni i zakładów przetwórczych w I połowie 2011 roku było możliwe dzięki przychylności Inspekcji Weterynaryjnej w osobach powiatowych lekarzy weterynarii, którzy udzielili takim zakładom, tzw. warunkowego zatwierdzenia na dalsze prowadzenie działalności, na co zezwala prawo wspólnotowe⁴.

Według Głównego Inspektoratu Weterynarii, status najbardziej zagrożonych zakładów branży mięsnej, czyli małych rzeźni, w połowie maja 2010 r. przedstawiał się następująco [Leonkiewicz 2010]:

- ze 165 rzeźni (produkujących na rynek krajowy) 46 uzyskało zatwierdzenie sprzedaży produktów na rynek wspólnotowy, 59 zamknęło działalność, ale mogło skorzystać z nowych, bardziej liberalnych rozwiązań prawnych, 54 zakłady wykreślono z rejestru, a 6 zmieniło zakres swej produkcji,
- z 306 działów rzeźnianych prowadzących działalność w ramach produkcji zintegrowanej zatwierdzono na rynek wspólnotowy 139 zakładów, 19 zakładów zamknęło produkcję.

Największa dynamika procesów dostosowawczych w zakładach przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego działających w Polsce, była w roku naszej akcesji do UE. W ciągu 12 miesięcy 2004 roku, 10-krotnie wzrosła liczba zakładów przemysłu mięsnego z uprawnieniami eksportowymi na rynek Wspólnoty i na początku 2005 roku było ich 638 (przyrost o 577 podmioty). Mniejsze tempo zmian odnotowano w branży drobiarskiej na poziomie 4,5-krotnym (tab. 1). W latach następnych, tj. 2005-2010 powiększanie się grupy zakładów z uprawnieniami eksportowymi na rynek unijny odbywało się już w wolniejszym tempie.

Czynniki kreujące procesy dostosowawcze zakładów przetwórczych do unijnych standardów produkcji

Do grupy czynników, które wymusiły konieczność dostosowania się zakładów przetwórczych do unijnych standardów produkcji należy zaliczyć:

- możliwość sprzedaży produktów na rozszerzonym rynku unijnym tylko przez zakłady mająca stosowne uprawnienia (konieczność dostosowania się do prawodawstwa unijnego),
- możliwość zwiększenia produkcji (wykorzystanie wolnych mocy produkcyjnych) w zakładzie poprzez wzrost eksportu, a tym samym umocnienie swojej pozycji na rynku i sprostanie konkurencji,
- przyznanie tzw. okresów przejściowych na dostosowanie zakładów (tych, które o to wystąpiły) pod względem sanitarnym i weterynaryjnym (dla zakładów z sektora mięsnego były to 4 lata, a dla przedsiębiorstw branży mleczarskiej i rybnej 3 lata).

³ W tej liczbie zakładów, część z nich prowadziła kilka działalności, stąd w niektórych sytuacjach mogło mieć miejsce ich dublowanie.

⁴ Zatwierdzenie warunkowe przyznawane było na okres trzech miesięcy i mogło być jednorazowo przedłużone o kolejny okres trzech miesięcy, jeżeli lekarz weterynarii stwierdził wyraźny postęp zakładu w jego dążeniu do osiągnięcia wymaganych standardów.

Tabela 2. Nakłady inwestycyjne w wybranych branżach przemysłu spożywczego*
Table 2. Investment outlays in selected sectors of the food industry

Wyszczególnienie/ Specification	Nakłady inwestycyjne w latach [mln zł]/Investment outlays in years [mln PLN]							
	2000-2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Przemysł spożywczy ogółem**, w tym branże:/Food industry total **, including industries:	4003	4938	6688	5924	6511	6867	7324	5926
mięsna/meat	572	972	1551	953	1036	1137	970	645
drobiarska/polutry	93	117	259	218	252	197	251	193
mleczarska/milk	507	663	982	823	875	998	773	657
rybna/fish	72	61	164	145	167	256	269	135

* dotyczy firm objętych sprawozdawczością finansową/refers to companies covered by the financial reporting,

**produkcja żywności, napojów bezalkoholowych, napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych/the production of food, soft drinks, alcoholic beverages and tobacco products

Źródło/Source: Urban 2008

Tabela 3. Zysk netto wybranych sektorów przemysłu spożywczego*
Table 3. Net profit of the chosen manufacturing food sectors

Wyszczególnienie/ Specification	Zysk w latach [mln zł]/Profit in years [mln PLN]							
	2000-2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Przemysł spożywczy ogółem**, w tym branże:/Food industry total **, including industries:	999	1653	4651	4368	5068	6480	4123	8067
– mięsna/meat	63	218	283	552	600	695	447	532
– drobiarska/polutry	5	36	39	98	54	149	-12	181
– mleczarska/milk	27	176	426	316	308	726	188	805
– rybna/fish	-18	22	106	53	108	125	91	244

* dotyczy firm objętych sprawozdawczością finansową/refers to companies covered by the financial reporting

Źródło: jak w tab. 2

Source: see tab. 2

Do czynników wspomagających dostosowanie zakładów przetwórczych do prawodawstwa unijnego w zakresie standardów produkcji żywności i jej eksportu na wszystkie rynki krajów członkowskich Wspólnoty można zaliczyć, m.in.:

- świadomość kierownictwa zakładu,
- środki pomocowe (np. z programu SAPARD, SPO),
- koniunkturę gospodarczą (np. wysokie ceny żywności na rynkach światowych w 2007 roku),
- kondycję finansową i możliwości inwestycyjne przedsiębiorstw.

Integracja z UE wywołała duże ożywienie inwestycyjne w całym polskim przemyśle spożywczym. Kluczowym pod względem inwestycji dla największych branż przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego był 2004 rok. Nakłady inwestycyjne w sektorze mięsnym przekroczyły 1,5 mld zł, w branży mleczarskiej wyniosły blisko 1,0 mld zł, a w drobiarskiej 259 mln zł (tab. 2). Przeprowadzone inwestycje przyczyniły się do skokowego wzrostu liczby zakładów z uprawnieniami eksportowymi na rozszerzony rynek unijny. W okresie 12 miesięcy 2004 roku, 577 zakładów przetwórstwa mięsnego otrzymało takie uprawnienia oraz 135 zakłady przemysłu drobiarskiego, tj. o niespełna 20% mniej niż łącznie w kolejnych 6 latach, tj. 2005-2010 (tab. 1).

Po rekordowym 2004 roku w sektorze mięsnym nastąpił wyraźny spadek inwestycji. W latach 2005-2008 poziom inwestycji w sektorze mięsnym obniżył się o 1/3 i wynosił ok. 1,0 mld rocznie. Podobne zjawisko aczkolwiek o mniejszej dynamice wystąpiło też w sektorze mleczarskim, a duże wahania inwestycji (+50 mln zł rocznie) były w branży drobiarskiej. Dobra koniunktura na światowych rynkach żywnościowych w 2007 roku, poprawiła kondycję finansową całego przemysłu spożywczego w Polsce (tab. 3). Pozwoliło to zakładom przemysłu mięsnego oraz mleczarskiego zwiększyć inwestycje, a należy pamiętać, że dla pewnej grupy zakładów przetwórstwa mięsnego był to ostatni „dzwonek” na spełnienie unijnych standardów produkcji na podstawie przyznanego im wcześniej okresu przejściowego, o który sami wystąpili. Lata 2007-2008, były latami rekordowych inwestycji w sektorze rybnym (ponad 250 mln zł rocznie).

Tabela 4. Liczba zrealizowanych projektów i dokonanych płatności Programu SAPARD w wybranych branżach przemysłu spożywczego (stan na 15 czerwca 2007 roku)

Table 4. Number of completed projects and payments made in respective sectors, made by the ARMA under the SAPARD Programme (as at 15 June 2007)

Branże/Industries	Liczba/Number		Wyplacona kwota [tys. zł]/ Paid amount [thous. PLN]
	złożonych wniosków o pomoc/ filed requests for assistance	zrealizowanych płatności/processed payments	
Wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawa marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego/ Supporting the restructuring of the processing and the improvement in the marketing of products of the animal origin:	1429	1101	128 1853
– sektor mleczarski/sector of milk,	385	325	387 711
– sektor mięsny*/sector of meat,	929	689	781 718
– sektor rybny/sector of fishes	115	87	112 424

* obejmujący zakłady mięsa czerwonego oraz zakłady drobiarskie/which includes red meat and poultry plants (factories)

Źródło/Source: SAPARD [mriw.gov.pl]

Istotnym wsparciem w modernizacji przemysłu rolno-spożywczego były środki pomocowe kierowane z Unii Europejskiej, jeszcze przed przystąpieniem Polski do Wspólnoty. Z danych liczbowych zamieszczonych na stronach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) wynika, że na wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawę marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego jako jednego z działań programu SAPARD, wypłacono zainteresowanym podmiotom blisko 1,3 mld zł. Z tej kwoty największa część pieniędzy trafiła do sektora mięsnego (781,7 mln zł). Sektor mleczarski otrzymał ok. 388 mln zł, a rybny – 112,4 mln zł (tab. 4). Przyznana pomoc była adekwatna do potrzeb poszczególnych branż i liczby działających w nich podmiotów. Największą liczbę wniosków złożyły zakłady przetwórstwa mięsnego – 929, następnie podmioty sektora mleczarskiego – 385, a najmniej wniosków, bo 115, złożyli przedstawiciele branży rybnej.

Środki pomocowe, m.in. z programu SAPARD⁵, pozwoliły, zwłaszcza małym i średnim firmom, na dokonanie niezbędnych inwestycji. Bez tych środków niektóre podmioty nie byłyby w stanie sfinansować modernizacji zakładów. Dla przykładu, w 2005 roku dotacje z programu SAPARD stanowiły 1/3 poniesionych wydatków inwestycyjnych w sektorze rybnym, w przemyśle mięsa czerwonego i białego – 1/4, a w sektorze mleczarskim – 1/6 [Gradziuk 2007].

Zakłady przetwórcze korzystały również z innych programów pomocowych takich, jak: Sektorowy Program Operacyjny 2004-2006 (SPO) i Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW). Wsparcie inwestycji w zakładach przetwórstwa mięsnego z SPO wyniosło blisko 300 mln zł, sektor mleczarski pozyskał 530 mln zł a drobiarski (jaja i drób) – 145 mln zł.

Wnioski

Głównym motorem zmian w zakładach przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego w Polsce po 1 maja 2004 r., było dostosowanie standardów produkcji do unijnego prawodawstwa, w tym głównie pod względem sanitarnym i weterynaryjnym. Spełnienie tych norm umożliwiło zakładom sprzedaż produktów na rynki krajów członkowskich Wspólnoty.

Wejście Polski do UE, a tym samym otwarcie dużego i zamożnego rynku zbytu dla polskich produktów, było szansą dla wielu zakładów przetwórczych na ich dynamiczny rozwój i umocnienie pozycji rynkowej wobec innych konkurentów, poprzez wzrost produkcji na eksport, poprawę sytuacji finansowej i wyższe zyski.

O tempie uzyskiwania uprawnień eksportowych przez zakłady przemysłu spożywczego decydowało wiele czynników. Do najważniejszych można zaliczyć m.in.: otwarcie dużego i zamożnego unijnego rynku, przyznanie okresów przejściowych na przeprowadzenie koniecznych inwestycji w zakładach, kondycję finansową przedsiębiorstw, koniunkturę gospodarczą oraz środki pomocowe.

Dla wielu przedsiębiorstw środki z programów: SAPARD, SPO, PROW 2007-2013 były istotnym wsparciem realizowanych inwestycji i miały pozytywny wpływ na terminowe dostosowanie się przedsiębiorstw do unijnych standardów produkcji, bez spełnienia których nie mogłyby eksportować swoich produktów na poszerzony rynek unijny.

⁵ Program Operacyjny SAPARD przygotowano w MRiRW i został uruchomiony na początku lipca 2002 r. a zakończył się w 2006 r.

Na początku 2011 roku ponad 2200 zakładów przetwórczych zaliczanych do „sektorów wrażliwych” mogło sprzedawać swoje produkty na rynku unijnym. Najliczniejszą grupę (60%) stanowiły zakłady sektora mięsnego, a w następnej kolejności sektora drobiarskiego (15%), mleczarskiego (14%) i rybnego (11%). Od wejścia Polski do UE, liczba zakładów mięsnych z uprawnieniami eksportowymi wzrosła w naszym kraju ponad 20-krotnie, w sektorze drobiarskim ponad 8-krotnie, w mleczarskim 3-krotnie, a w rybnym prawie 2-krotnie.

Summary

During the accession negotiations with the EU, Poland achieved so-called interim periods. These periods concerned various areas of the economic life, and an adaptation of plants of processings of animal products was one of them (of the meat, the milk and fish) to union standards of the production. These sectors are being done to so-called „of sensitive sectors”. Poland got interim periods for: of 113 plants of the processing of the milk – to 31 December 2006, of 332 plants of the meat processing – to 31 December 2007, and 40 plants of the fish processing – to 31 December 2006. They were these are subjects (enterprises), which in half of 2003 alone for the additional time for conducting necessary investments to the purpose improvements in the sanitation and EU member states veterinary, enabling the sale of products on markets appeared. On this base they entered the special list. Apart from this group of plants even more numerous group of plants functioned – especially in the sector of the red meat they could produce for the domestic market. They were also liable to adaptation processes as a result of the changing legislation – mainly domestic.

Literatura

- Gradziuk K.** 2007: Realizacja programu SAPARD w Polsce – zróżnicowanie regionalne. IERiGŻ-PIB, Raport PW, 85, Warszawa, 18-32.
- Kucharczyk K.** 2010: Wielki pomór w branży mięsnej. *Rzeczpospolita* 2-3 stycznia. Warszawa.
- Leonkiewicz J.** 2010: Przełomowy rok dla branży mięsnej. Bezpieczeństwo i Higiena Żywności. BPJ – Biuro Promocji Jakości Sp. z o.o., Warszawa, 30-33.
- Rycombel D.** 2004: Przemysł mięsny – mięso czerwone. Polska Wieś w Europie, agroinfo. Fundusz Współpracy, Warszawa, 6-7.
- Rynek mleka. Analizy rynkowe, stan i perspektywy. 2004, 2005: MRiRW, ARR, IERiGŻ-PIB. 27, 9, 28, Warszawa, 10.
- Rynek ryb. Analizy rynkowe, stan i perspektywy. 2004, 2005: MRiRW, ARR, IERiGŻ-PIB. 2, 13, 3, Warszawa, 14.
- SAPARD (wg stanu na 15 czerwca 2007 r.). [www.mrirw.gov.pl].
- Urban R.** 2006: Stan głównych działów gospodarki żywnościowej po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Sektor zbożowy, mięsny i napojów. Raport PW, 25, 34. IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Urban R.** (red.). 2008: Wpływ integracji z Unią Europejską na polską gospodarkę żywnościową. Raport PW, 90, 107. Warszawa. Niepublikowane dane GUS.

Adres do korespondencji:

dr inż. Mroczek Robert
Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB
00-950 Warszawa
ul. Świętokrzyska 20
tel. (22) 505 44 15
e-mail: mroczek@ierigz.waw.pl